

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE

Župančičeva ulica 3, p.p. 644a, 1001 Ljubljana

T:
F:
E: gp.mf@gov.si
www.mf.gov.si

Prosimo, da se pri odgovoru
sklicujete na našo številko.

Spoštovana gospa
Romana Tomc
Pisarna Evropske poslanke
Trstenjakova 8

1000 Ljubljana

Številka: 410-38/2023/4
Datum: 8. 3. 2023

**Zadeva: Odgovor na javno pismo na temo zamude pri zahtevkih na plačilo iz
 sklada Načrt za okrevanje in odpornost**

Spoštovana gospa evropska poslanka,

veseli me, da delite skrbi Vlade Republike Slovenije in Ministrstva za finance glede izvajanja slovenskega Načrta za okrevanje in odpornost (Načrta), zato se vam zahvaljujem za vaše pismo s prošnjo za pojasnila.

Da bi razumeli celotno zgodbo in trenutno stanje glede oddanih zahtevkov za plačila, se moramo vrniti v čas, ko je Načrt nastal, saj zamude izvajanje Načrta spremljajo že od samega začetka.

Zahtevki so, kot smo večkrat podrobno in javno pojasnjevali, povezani z doseganjem mejnikov in ciljev, ki smo si jih kot država postavili sami. Kot dobro veste, je bil Načrt potrjen in sprejet v času prejšnje vlade, ki jo je vodila vaša stranka, in julija 2021 potrjen s strani Evropske komisije (EK) in Sveta EU. Prejšnja vlada se je v komuniciranju omenjenega paketa naslanjala na retoriko, da so v njem zajeti samo ukrepi (naložbe in reforme), ki so časovno in vsebinsko izvedljivi v okviru zahtev, kar je bilo milo rečeno skregano z zdravo pametjo, k čemur se vrnem v nadaljevanju.

Že od snovanja Načrta dalje so bile s pripravo težave, saj je takratna vlada povsem napačno razumela smisel in namen evropskih sredstev za okrevanje in odpornost. Zato je bil prvi osnutek dokumenta, ki je bil poslan v Bruselj v neformalno usklajevanje, nemudoma zavržen kot neustrezen s pripombo, da sledi kohezijski logiki. Da pa je logika Načrta drugačna, govori že samo ime vira financiranja – Mehanizma za okrevanje in odpornost. Ta napeljuje, da naj bi načrti vsebovali ukrepe, reforme in naložbe za pospešitev okrevanja po zdravstveni krizi (COVID -19) in povečanje odpornosti države v primeru prihodnjih kriz. Logika je najprej reforme, mejniki in cilji, potem pa sredstva za naložbe. Takratna vlada je programiranje Načrta razumela kot »kohezijsko prakso«. Še posebej se je uštel pri predpostavki, da je pomembno predvsem, da nekaj pripravimo in oddamo, nato pa bomo imeli možnost vsebino popravljati. Računalo se je torej na to, da bo samo izvajanje prilagodljivo, temu pa še zdaleč ni tako, kar znova kaže na popolno nerazumevanje smisla programske sheme s strani takratne vlade.

Prejšnja vlada se je v imenu časovne stiske odpovedala vsebinski naravnosti. Odločitve so se sprejemale v ozkem krogu resornih politikov, v odsotnosti stroke, in po principu dajmo vsem, da bo politično všečno. Pri tem so bili v ospredju predvsem lokalni interesi, ne pa velika slika

uskklajenih strateških prioritet. Če je to razvojna naravnost Slovenije, kot jo je videla prejšnja vlada, sem resno zaskrbljen, do kam seže razvojna ambicioznost nekaterih politikov.

Nekdanja vlada se je tako ob odsotnosti resnega premisleka in realnosti izvedbe lotila političnega dokumenta, ki je v praksi neizvedljiv, vsaj v zastavljenih časovnih rokih, ponekod so tudi vsebinske zahteve nerealne. Tudi ni sledila principu, ki so se ga dobro zavedale nekatere druge države, da lahko v Načrt vključimo ukrepe, ki že tečejo, ali pa imajo potrebno dokumentacijo, da bi na ta način dosegli boljše in hitrejše črpanje že v samem začetku oziroma realno omogočili izpeljavo zastavljenih projektov.

Na vse to se je opozarjalo že v fazi priprave slovenskega Načrta, ko se je snovanje programa odvijalo tako rekoč v tajnosti, brez ustrezne javne obravnave, brez vključitve strokovne javnosti, ki je pri pomembnih strateških projektih ključna. Ko so izhodišča postala javna, pa je bilo s strani različnih javnosti večkrat izpostavljeno, da je načrt premalo razvojno naravnat, da je preveč sredstev predvidenih za klasične infrastrukturne projekte, ukrepi in z njimi povezani mejniki in cilji pa, da so preveč razpršeni in nerealni. V Načrtu je predvidenih 86 ukrepov (reform in naložb) in 209 z njimi povezanih mejnikov in ciljev. V izvajanje ukrepov so že od samega začetka praktično vključeni vsi vladni resorji. Odgovornost je razpršena, pri čemer lahko posamezni ukrep izvaja več organov.

Po originalni, sicer nezavezujoči, časovnici, ki jo je Slovenija dogovorila z EK, naj bi država zahtevke za plačilo prvega obroka nepovratnih sredstev v višini 57 milijonov evrov oddala junija 2022. Da bo to storila v roku, je že aprila 2022 napovedala tudi nekdanja vlada. Ob primopredaji junija 2022 smo ugotovili, da je izpolnjenih le 10 od 12 mejnikov, zato tega ni bilo mogoče izvesti.

Iz istih razlogov junija 2022 (rok za oddajo predviden v časovnici) država še ni bila pripravljena na posredovanje drugega obroka za nepovratna sredstva. Od skupno 27 zastavljenih mejnikov in ciljev jih je bilo ob primopredaji izpolnjenih le 7. Ocenjujemo, da je danes izpolnjenih 18 mejnikov. Na tretjem obroku za nepovratna sredstva, ki ga je vlada načrtovala oddati v decembru 2022, pa je bil od skupno 24 izpolnjen le 1 mejnik. Na podlagi podatkov ministrstev danes ocenjujemo, da je na tem obroku izpolnjenih 12.

Kako poteka izpolnjevanje pogojev za pridobitev sredstev iz evropskega Mehanizma za okrevanje in odpornost, je torej najbolj odvisno od tega, kako realno je bil načrt zasnovan. Pri tem so nekatere države zasledovale princip, da v svoje načrte uvrščajo ukrepe, ki so tik pred realizacijo, Slovenija pa se za ta pristop ni odločila. Postavljeni mejniki in cilji so bili, kot se je izkazalo v praksi, zastavljeni v nerealnih rokih. Zaradi izvirnega greha ob nastanku Načrta – to je napačno zastavljenega koncepta in časovnega okvira – lahko pričakujemo, da bomo ves čas izvajanja v zamudah. Zato je ključni cilj, da do končnega roka izpolnimo vse zadane mejnike in cilje.

Ne glede na povedano, se sedanja vlada zaveda pomena evropskih sredstev za okrevanje in odpornost, zato je Načrt kot zavezo zapisala tudi v koalicijsko pogodbo.

S ciljem maksimalnega izkoristka razpoložljivih sredstev smo lani jeseni na ravni vlade uvedli mesečno poročanje o stanju realizacije Načrta. Na podlagi podatkov ministrstev, odgovornih za izvajanje ukrepov, se vlada tako mesečno informira o napredku in časovnih zamudah glede na predvideno časovnico, ki jo je ob potrditvi načrta z EU dogovorila takratna vlada.

Prizadevamo si pospešiti doseganje mejnikov in ciljev na ukrepih in s tem pošiljanje zahtevkov za plačilo. Ministrstvo za finance z organom v sestavi Uradom za okrevanje in odpornost bdi nad izvajanjem Načrta ter predstavlja stično točko med EK in resorji. Pri tem vse pristojne organe ves čas opozarjamo in opominjamo na nujnost izpolnjevanja mejnikov in ciljev.

V procesu spremljanja izvajanja Načrta smo skupaj z odgovornimi ministrstvi identificirali tvegane mejnike in cilje, kar bomo smiselno upoštevali tudi pri pripravi prilagoditve načrta. Slednje se vlada loteva predvsem zaradi nižje alokacije nepovratnih sredstev (286 milijonov evrov manj, kot je bilo sprva načrtovano) in ciljev načrta REPowerEU za zmanjšanje energetske

odvisnosti od ruskih energentov. Prilagoditev načrta, ki jo bo država uskladila z EK, bo lahko pomenila tudi prilagoditev nekaterih mejnikov in ciljev ter s tem sestave obrokov.

Končno besedo glede zadovoljivosti izpolnjevanja mejnikov in ciljev ima EK. Svojo oceno poda ob ocenjevanju zahtevka za plačilo. Države članice celotno vrednost obroka prejmejo le ob zadovoljivem izpolnjevanju vseh mejnikov in ciljev. Zato se nam zdi pomembno omeniti, da smo prav v tem tednu izvedeli, da bo EK potrdila prvi slovenski zahtevek in da lahko plačilo iz tega naslova pričakujemo naslednji mesec.

Zamik časovnice izpolnjevanja mejnikov in pošiljanja zahtevkov za plačila zaenkrat ne ogroža izvajanja naložb načrta. Država nastale stroške pokriva iz naslova predplačila. Ker pa bo dinamika izvajanja projektov oziroma nastajanja stroškov nedvomno prehitevala dinamiko posredovanja zahtevkov in pridobivanja likvidnostni sredstev iz Bruslja, bo zalaganje, tako kot v primeru kohezijske politike, prevzel državni proračun, kar se bo odrazilo v vsaj začasno višjem primanjkljaju po denarnem toku.

S spoštovanjem,

Klemen Boštjančič
minister

